LIETUVOS UNIVERSITETO BIBLIOTEKA

27 802

Ž 15 Sb 78235

KATALIKAS.

Nedēlinis Laikrasztis paszvenstas reikalams Lietuwių-Katalikų Amerikoje.

No 1 CHICAGO ILL. 5 d. Sausio (January) 1899 m. Metas I.

Nedelinis kalendorius.

SAUSIS, 1899.

5. K. Telesforo ir Severino.
5. P. **Triju Karaliu** Szventē.
7. S. Valento ir Lucijano.
8. N. Severino ir Fortunato.
9. P. Morcijono Julij. ir Baziliaus.
10. U. Agatono ir Florijono.
11. S. Matyldos ir Higino.

Kada pasirodo koks laikrasztis, tai kiekvienas nor žynoti kokia bus įtalpa to naujo laikrasczo ir koks mieris. Mes tiktai trumpai pasakysime, kad musų laikrasztis „Katalikas“ bus paszvestas reikalams lietuvių katalikų Amerikoje. Žinodami, kad mokslas yra tai vienas isz didžiausių galybių, yra tai vienas isz didžiausių turtų, apie kurį kožnas isz musų tur rupintis. Mokslas ant pamato tikėjimo ir dorybės, daro žmonės tvirtais ir atsakancziais dēl iszpildymo savo užduotės. Turime mokintis, turime rupintis apszviesti savę tikru mokslu. Turime skaityti geras knygas ir gerus laikraszczius, idant pažinti musu praeiti ir musu dabartinius reikalus. Pažinę savo ir savo tēvynės reikalus, pradēsime rupintis apie geresnia ateitį ir busime lygus su kitais dabar už mus aukszczius stovinczias tautas. Be mokslo mes visados busime pažeminti, visados turēsime kitiems tarnauti. Todēl „Katalikas“ rupinsis apie apszvietimą lielietuvių katalikų, apie iszaiszkinima reikalų Lietuvos ir lietuvių. Žinodami, kad mokslas be Dievo ir dorybės yra tai kelias, kurs veda į prapulti, kur galima keliauti, bet negalima sugriszti, talpinsime straipsnius kaip mes turime gyventi, idant su pagelba Dievo gulētumime iszsisaugoti to visko, kas mus pažemina ir veda į prapvlti.

Nors mokslas teip yra naudingas, nors gerai supras kas veda prie pažinimo Sutvertojaus jis palengvina musų buvį ant szio svieto, nors beveik visi mokincziausi virai, didžiausi geradējai žmonijos buvo garbintojais Dievo, vienok kartais atsiranda žmonēs, kurie nor sakyti, jogei ner Dievo, jogei ner amžino gyvenimo, jogei žmogus gal teip gyventi, kaip jam patika. Bet kokie tai žmonēs teip sako ir raszo. O tai tokie, kurie nieko gero nešimokina arba kurie per paleistuvingą gyvenimą patrotiją ta brangiausi tikėjimo dorybę ir ant galo tokie, kurie turējo tikėjima, bet potam paskendo nedorybėse. Tokie tai žmonēs norētu, kad Dievo nebutu, nes sanžynē jiems sako, jogei lauk ju korone Sutvertojaus uz ju nedorybes, todēl dēl užtildimo savo saužynes, nenor kad jiems kas sakytu apie Dieva ir jie patis norēdami užmigdinti savo saužynę sako ner Dievo.

Kaip girtuoklis, turentis koki nors rupēstį, dar daugiau girtuokliauja, idant tiktai už mirszti apie savo rupestį. Teip ir jie, kad jiems kas atmena Dieva ir Jo amžinus Įstatus, tai jie dar daugiau bliuznija ir dar daugiau niekus raszo ir sako, idant tiktai užtildinti savo saužinę. Jie negal girdēti apie ateinantį amžiną gyvenimą, nes ir czia ju saužyne jiems sako, kad geriau butu, jegu amžino gyvenimo nebutu, nes ju sanžine jiems sako jogei už savo nedorą gyvenimą nieko gero po smertēs negal tikētis.

Bet tai butu niekai, kad tokie žmones gyvendami ant szio svieto tiktai dēl pripildimo savo pilvo ir užganēdinimo savo kuniszkų pageidimų, tilētu nesakytu ir neraszytu, kad tai jiems mokslas parodē jogei nēr Dievo, nei amžino gyvenimo. Jiems gal tikēti tiktai kvailas ir dar toks kurs jau per nedorą gyvenimą patrotijo dorybę tikėjimo, nes mes katatalikai žinome gerai, kad krikszczioniszkas tikėjimas nebijo mokslo, kad mokslas tiktai patvirtina tikėjimą ir kuogeriausei sutinka su tikėjimu į Dievą.

Idant uždaryti burną bedieviams, norintiems sakyti, kad Bažnyczia Katalikiszka bijo mokslo, ir idant parodyti, jogei neprieteliai Dievo ir Bažnyczios meluoja. Szventas Tēvas Leonas XIII atidarē savo bagocziausia biblioteka dēl mokintų tirinētojų viso svieto ir savo atsiszaukime prie visų katalikų, ragindami prie mokslo, teip sako: „Kas apsvarsto dvasia dabartinių amžių, tas supranta, kad dabar atsakancziausis yra laikas moksliszkai darodyti, jogei mokslas gamtiszkas kogeriausei sutinka su krikszczioniszku tikėjimu“ Todēl ir mes kaipo sunai Sz. Katalikiszkos Bažnyczios turime rupintis apie apszvietimą vedanti prie Sutvertojaus, o pas kokį apszviestimą paszinsime savo reikalus is suprasime savo užduotę, dēl kurios iszpildimo ēsame sutverti.

Akmeninis.

Sudžia: Pasitikiu, kad asz tavęs daugiaus nebmatysiu szitoje vietoje.

Piktadejas: (kurs tankei buvo jau nubaustas), Tai ką? Juk ponas sudžia neliepsi man pensijos mokēti.

NUO REDYSTES.

Katalikas yra tai vienatinis nedēlinis laikrasztis iliustruotas (su abrozeleis) iszeis kas ketvergas. Katalikas rupinsis apie reikalus lietuvių abelnai, o įpatingai apie reikalus lietuvių darbinikų.

Dvasia laikraszczio bus gryna katalikiszka.

Redaktorius tą laikrasztį rēdys, o raszys į jį apart redaktoriaus daugumas kitų prakilnių vyrų. Katalikas turēs savo korespondentus Lietuvoje. Kauno ir Suvalkų gubernijose. Turēs savo korespondentus ir Amerikoi beveik visuose vietose, kur tik yra užsidējusios lietuviszkos parapijos.

Užtemikit dar ir tą, jog Katalikas raszys viska suprantamoje kiekvienam kaboje ir apie dalykus užimanczius kiekvieną lietuvį.

Toks tai bus Katalikas! Talpins jis savyje viska, kas yra naudingo, pamokinanczio ir palinksminanczio ir teip bus ten straipsniai apie lietuviszkus tautiszkus reikalus abelnai — apie reikalus lietuvių Amerikoje. — Žinios isz lietuviszkų Amerikos kolionijų — žinios isz Chicagos ir apygardų ir tt. Svarbiausios žinios isz Europos ir kitų dalių svieto. Straipsniai paskirti platinimui apszvietimo — visoki naudingi pamokinimai.

Apsakimai naudingi, juokai ir visokios žinios iszimtos isz angliszkų, maskoliszkų, vokiszkų ir k. laikraszczių. Isztraukas isz lietuviszkų prakilnesnių laikraszczių.

Kiekvienas numeris Kataliko bus pagražintas kokiu nors dailiu abrozeliu.

Todēl turime viltį, kad Katalikas kiekvienam patiks ir kad jus mieli broléi lietuviai katalikai, platinsit musų laikrasztį tarp savo pažistamų ir tarp savo kaiminų.

Katalikas kasztuoja ant metu:

Amerikoi 1 doleris ir 50 c.
Į užmaria 8 markes

Prenumerata turi but apmokēta isz virszaus.

Raszant į Kataliko iszdavējistę, arba siuncziant pinigus, reik padēti szitoki adresa:

Dr. M. J. Stupnicki,
3121 S. Morgan str.
Chicago, Ill.

Kiemionis ir Advokatas:

Kiemionis: Pone advokate, asz Tamistai papasakojau visą savo reikalą ....hm....ar iszloszcziau?

Advokatas: Žinoma, visas reikalas aiszkus kaip saulē...pasiraszyk ant planipotencijos!

Kiemionis: (stenēdamas) hm, hm, tai asz duosiu pakaju, bo matai advokate, asz papasakojau prova savo prieszininko....Dievē užmokēk Tamistai už gerą rodą.

TRYS KARALIAI AUKAUJA VIESZPACZIUI JEZUI, auksą mirą ir kodilą.

Apvaikszcziojimas Triju Karaliu szventes.

Užgimimus V. Kristui, pirmiejei buvo piemenelei, ką Jam garbę atidavē; tuojaus po to Tris Karalei skubinosi isz tolimų Rytų arba Saulētekio Kraszto. Pamatē gražią ir nepaprastą žvaigždę ant dangaus žinojo, jog tai Messias užgimē, spērei szarpavo Jo užgimimo vietą atjeszkoti. Dasiprotēdami, jog Messias arba Iszganytojas užgymē sostapilēje žydų žemēs, atvyko į Jeruzolymą ir cze teiravosi, tarydami: „Kur, yra kurs užgimē, Žydų Karalius, nes regējome Jo žvaigždį ir atkeliavome Jį pagarbinti“ Erodas karalius tą iszgirdęs parsigando ir visa Jeruzolymą su juomi. Tadą suvadinęs mokytus vyrus teiravosi kur galējo Kristus užgimti, o jie jam atsakē Betlijoje Judos, nes teip yra paraszyta pas pranasza Michea. Tuokart Erodas teiravosi szitų trijų galvoczių kuomet jiems pasirodē aną žvaigždē ir ant galo juos iszleido į Betliją, praszydamas, kad griždami užeitu vēl pas jį ir pranesztu jam apie viską ką tikt jie girdējo ir matē.

Nespēję tikt iszeiti tris Karalei isz Jeruzolimos, kaip ana įpatinga žvaižde vēl pasirodē ant dangaus ir atvedusi į Betliją apsistojo ant Stainelēs, kurioje užgime dangiszkasis kudykelis Jezus. Tad pažino jog cze yra Messijas užgimęs; įejo tenai. Reikējo tikėjimo didelio įsitikėjimo pažinti mažame kudykelēje paguldytam vargingoje kutelēje pasaulēs Iszganytoja. To pasitikėjimo mylistą jiems suteikē patsai kudykēlis Jezus, jie puolē ant kelių atidavę Jam garbę, sudējo dovanas: myrą, kodylą ir ir auksą; myrą kaipo žmogui, kodylą kaipo Dievui ir auksą kaipo karaliui. Pilni tikėjimo sugrįžo į tēvynę, vienok par sapną Aniolo persergēti Icidosi į kelionę kitu keliu Jeruzolymą (aplengdami) visai nekliudydami, vardai jų szitie: Kosparas, Meldchyzederas ir Baltozaras. Dievobaimingai gyveno ir szventai mirē. Ju relikvijas arba szventus kaulelius Konstantinas Didisis perdangino į Konstantino pilę arba Konstantinopolį isz kur XII amžiuje jie tapo perkelti į Medijoloną, o isz tenai ant galo į Kolonią, kur jie ir szendieną tebēra. Szventrasztis juos nevadina karaleis bet Magais ką reiszkia Galvoczei. Ta szventē yra viena tarp iszkilmingiausių. Tikslas szitos szventēs yra atminimas triju didžiujų paslapczių, kuriose V. Jezus pasaulei apsireiszkē kaipo karalius, Atpirkējas Iszganytojas.

Tą paczią dieną V. Jezus priēmē krikszta isz rankų szv. Jono Jordanoje. Irgi atminimas gobtuvių (svodbos) Kanoje Galilējos.

Teip tat ta diena ženklina mums trejopą paslaptį apsireiszkimo Iszganytojaus visai pasaulei. „Per stebuklingą paszaukimą anų Trijų Karalių V. Jezus apsireiszkē stabmeldžiams. Priimdamas krikszta upēje Jordano apsireiszkē žydams kaipo prieždētasis Pranaszas, nes balsas isz dangaus laikę krikszto, liepē Jo klausyti, o per stebuklą kurį padarē Kanoje Galilējos, permainydamas vandenį į vyną, apsireiszkē krikszczionims kaipo Augszcziausiasis Kunigas.

Kriszczionis-katalikas privalo tą dieną dēkavoti Dievui už geradējistę, kurios dalininkais tapē, ir stengtēsi sēkti pēdomis anų Trijų Karalių, kurie jeszkojo Vieszpaties Jezaus, o atradę Jį, pasiliko Jam isztikimais tarnais iki grabo lentos.

Paprotis užraszyti ant durų pirmases litaras Trijų Karalių vardų K. M. B. tepriminie mums priedermę padēkavoti V. Dievui už paszaukimą į szventą tikėjimą isz pildyti visas priederystes szv. Romos Katalikiszko Tikėjimo.

The Lithuanian Weekly.

„KATALIKAS“.

(The Catholic.)

Issued by the Lithuanian Publishing Company.

Published every Thursday at Chicago Ill.

Executes all kind of job printing and translating in Lithuanian, English and Polish lenguages.

Subscription $1,50 per year.

All communications must be addressed:

Dr. M. J. Stupniski,
3121 S. Morgan str. Chicago Ill.

Rates of Advertising.

one inch once	0,50
one inch one month	$1,00
one inch per year	$10,00

Nedelinis Laikrasztis,

„KATALIKAS“.

Iszeina kas ketvergas Chicago, Ill.

KASZTUOJA ANT METŲ

Amerikoje	$1,50
Į Užmare	$2,00

Kataliko spaustuvė spaudina visokias knygas, konstitucijas ir visokius kitus drukus lietuviszkai, lenkiszkai ir angliszkai.

Darba atliekame pigei, greitai ir grażei.

Pinigus ir visokius rankraszczius reikia siusti ant szio adrėso.

Dr. M. J. Stupnicki,
3121 S. Morgan st. Chicago, Ill.

Pasarga: Už prisiunstas korespondencijas Kataliko Rėdystė neatsako.

Entered at the Chicago, Ill. Post Office as second class matter.

Isz Lietuvos.

Nekurie karsztesniejei abrusitėlei dar nepasiganėdina tuomi, kad korikui Muravjovui pastatė Vilniuje paminklą rengia įsteigti, jo vardo muzeum, isz iszplesztų nuo žmonių piningų, nori kad but dar atmusztas medalius ant to medaliaus turi buti isz vienos pusės Muravjovo pomniko paveikslas o isz antrosios pusės — Muravjovas iszkėlęs kairiają ranką augsztyn laiko kryžių, o deszynią ranką kelia lietuviszką kaimietį — valczionį, kurį Lenkai kankino o virszuje tos grupos — szventa Russija, kaipo paveikslas sparnuotas ant oro kybantis deda ant galvos Muravjovo vainiką isz laurų. Tas medalis kuris turi buti dvejopas: bronzinis ir sidabrinis; pirmąjį reiki iszdalyti terp valsczius starszynų (vaitų), piszorių ir tt. o antrąjį tarp popų ir czinauninkų.

Bet tuli laikraszcziai tų karsztuolių sapnus iszjuokia, sakydami, jog Maskolija ir teip jau pertoli nužengė erzindama lietuvius, ir praszalina valdžios geriausius mierius, lietuvius perdirbti į rusus, kiek galvų tik projektų toje Maskolijoje, bet visi tie jų projektai vis-gi ant vieno iszeina: kad mus Lietuvius sunkiti ir įvairei persekioti.

Kaunas.

Sudas kun. Biliakevicziaus likosi perkeltas į Peterburgo okružnąjį sudą ir po Naujų Metų tirinėjimas prasidės. Pagaliaus laikraszcziui „Sviet“ liepta atszaukti visas melagystes kokios buvo patilpusios į „Sviet“ ant Lietuvių ypacz ant kunigijos isz priežasties kun. Biliakiovicziaus; ir per tat jog tos visos korespondencijos buvo raszytos isz Kauno ir Vilniaus aiszkei buvo matoma, kad czionikszczei czinauninkai neapsvarstys szitos provos be atžvilgio į tas melagingas paskalas. Kaltinįką gins garsiausi advokatai: ad. Spasovicz ir Andrėjėvski's. Petrapilėje kun. Biliakevicziaus dalykas yra gana placzei apsvarstomas, vienok jo niekas nepeikia. Pagaliaus kunigaiksztis Meszczerski's paraszė savo organe „Grażdanin“, jog Russijoje tiek jau priviso visokių nebutų ir negirdėtų bjaurybių, jog jai iszeitu ant naudos, jei daug tokių Biliakeviczių atsirastų. Matome isz to, jog ir Russija pradeda nors ir isz palengvo keltiesi isz miego; yra jau daug vyrų gero velijenczių jos gyventojams.

Isz Naujapiles.

Naujapilio gyventojei buvo susitarę apvaikszczioti sukaktuves poeto Adomo Mickevycziaus, praszė valdžios, kad daleistu jiems padėti plytą isz bronzos su atsakancziu paraszu viduoje namų, kurie yra pastatyti ant tos paczios vietos, kame A. Mickevicziaus tėvai gyveno. Valdžia ant szito praszymo teip atsakė: „Adam Mickievicz nie bil nie polkovodcom, ni blagadieteliem cerkvi, zatiem nie zaslužil na nikakije pamiatniki,“ t. y. Adomas Mickeviczius nebuvo nei pulkvedžiu, nei cerkvės geradėjumi, per tat ir neužsitarnavo nė ant jokių paminklų.

Tai Maskolijos apszvietimas!—

Isz Vilniaus.

Jau nemažai žinote apie nedorybės maskolių vyresnybes, bet paklauskite, ką maskolių dvasiszki vadovai raszo apie katalikiszkus kunigus ir apie lietuvius katalikus abelnai czionai parodysiu tiktai trumpa isztrauka isz maskoliszko laikraszczio, iszeinanczio Vilniuje „Litovskie Eparchialnije viedomosti“. Minėtas laikrasztis teip raszo: „lotiniszka propaganda, nor nuo valdžios užginta, vienok visokiais pragumais paslaptiniais, tankiai begediszkais rupinasi dasikti savo mierio“ (Nora užlaikimo savo tikėjimą ir kalbą popai vadina begediszku). Dar toliau tas laikrasztis raszo: „kunigai tikri tarnai Rimo ir kareiviai lenkiszkų norų, matant kaip pravoslavija platinasi Lieuvoje kurią kunigai ir katalikai vis dar už savo nor pripažinti, dabar dar su didesnia tvirtybe pradėjo judinti ir stiprinti neapikanta kas link Maskolijos ir pravoslavijos“ isz to galima suprasti, kad popai tas vietas, kur pripažinsta už savo ir dar nerėtu, kad ir mes lietuviai iszsižadėtum savo tėvynės Lietuvos ir savo tikėjimo. Vadina kareiviai lenkiszku noru, o apie lietuviszkus norus ir nenor atminti, jiems rodos, kad lietuviai be lietuviszkų laikraszczių ir knygų užmirsz ir apie savo tevynę ir apie savo veikalus.

Potam dar teip raszo: „Atskalunai tie (suprask kunigai ir visi lietuviai) tokia tur neapikanta to viso, kas yra maskoliszkas ir pravoslavnas, toks prieszingumas, kad suvisu iszsižadėjo senoviszku maskoliszku budų ir pripratimų, o pradėjo gyventi pagal buda lenkų ir pagal katalikiszką tikėjimą“.... Pagal supratimo tų begėdiszkų popų ir moksla dabartinių maskoliszkų istorikų, lietuviai nuo amžių buvo maskoliais, o tiktai lenkai ir katalikystė padarė lietuvius kitokiais. O tai melagiai!

Vilneczius.

Žinios isz pasaules.

Chinai.

Isz Chinų ateina žinios, kad krikszczionis vėl Chinieczei persekioja. Jie užsimanė visus svetimtauczius katalikus isznaikinti ir patį katalikiszką tikėjimą iszversti. Czang King pasislėpė apie 6000 atsivertusiųjų kinieczių ir jų visas turtas apverstas į pelenus; į 200,000 gyventojų paliko be pastogės, daugiausei krikszczionių. Prażuvo į 62 žmonis, tarp jų ir keletas kuningų. Czung Jang iszmuszta apie 100 žmonių ir vienas kunigas. Prancuzija jau pareikalavo nuo Chinų valdžios atlyginimo.

Italija.

Tėvas szventasis priemė pasveikinimą kardinolų ir pralatų isz priežasties apvaikszcziojimo kalėdų szventės. Popiežius tuo tarpu yra sveikas. Atsakydams ant pasveikinimo Tėvas szventasis užminė ir apie priespuodžius, kokius katalikai nukentėjo praejusiuose metuose, ir linkėjo, idant valdžios susivienijusios tarp savęs tas visas nedorybės nors biszkį apgesintu, vienok yra maža viltis. Italijos valdžia vėl pradėda persekioti katalikus, nori kad katatikai atsižadėtu Bažnyczios Galvos sektu valdžios bedieviszkus principus.

Havana

Czion sziek tiek apsiramino, visur kareivei iszstatynėti, žinia, kad gyventojei apseitu su visais žmoniszkai, kad nė vienas nebutu skriaudžiamas; isz Suvienytų Valstijų daugybė priviso visokių piktadėjų, užpuldinėja ant nakaltų gyventojų; nuog Naujų Metų Ispanai atiduos rundijimą Havanos į rankas Amerikonu, kurie užims miestą su savo kareiveis; bet vis sunku pasitikėti, kad mieste teip greit pasibaigtu pesztynės ant gatvių ir po parkus.

Manila.

Maisztininkai užėmė miestą Uoilo ir užvedė savotiszką rėdą. Turtas svetimtauczių yra saugojemas kariumenės. Mieste viskas tykei; isz pradžios vietinei gyventojei ėmė pleszti namus, bet pagautus tuojaus suszaudė, tuomi parganzdinti lovėsi darę drakas. Dabartinis philipinų randas visai yra prilankus Suvienitoms Valsjoms, vienok reikalauja neprigulmystės.

Berlinas.

Atplaukus amerikoniszkam laivui į Apiją, netoli Samoa salos kranto, parirodo, jo Anglija szelpia Suvienytos Valstijos, valdžios suprato, negalesenczios vienos tenai gaspadorauti, įpatingai Vokieczei, kurie vieni viską norėtu apžioti, bijosi vienok kad neužspringtu.

Austria.

Czekai neatbutinai reikalauja tokios paczios autonomijos, kokia jau džiaugiasi Vengrai. Szitas jų kuszėjimas sujudino visas politiszkas partijas, rodosi, jog czekams pasiseks gauti, ko jie reikalauja nes ir Austrijos ciecorius yra tam prielankus, Czekai jau nuo seniai darbavosi apie tai.

Graikija.

Pranesza isz Kretos, jog gyventojai laukia pribunant greit kunigaikształ Jurgį, jis apiema valdžią ant Krėtos isz paliepimo keturių vieszpatyszczių: Rossijos, Prancužijos, Anglijos ir Italijos.

Girdėtėsi, kad maskoliszkas ambasadorius Konstantinopoloje, isz paliepimo savo valdžios, užklausė sultano, ar nemalonėtu, idant kunigriksztis Jurgis pributi į Konstantinopolį ir praszytu sultauo, kad szis jį paskirtų už Jeneral-gubernatorių, rodosi vienok Sultanas ant szito visai nepristojo ir Jurgis upiema valdžią ant Krėtos isz rankų vieszpatyszczių, kurios globa Krėtieczius.

Vieszpatystės jau parengė ir statutą pagal kurį bus valdoma sala, ir greit ją apgarsins, jei sultanas to pats nepadarys. Visoje saloje apgarsinta, kad vieszpatystės kalba bus graikiszka.

— Priesz Kalėdas atsilaikė Paryžiuje Prancuzų—katalikų kongresas; kongresui Tėvas Szventasis prisiuntė Apasztaliszką palaiminimą.

Prancuzija.

Isz Paryžiaus paskalas pasklydo po svietą, buk augszcziausis Panaikinimo Sudas nutarė neparvežinti Dreyfuso į Prancuziją isz baimės, kad žmonės sujėme nepakartų. Per daug reikėtu kariumenės, idant apginti Dreyfusą nuog jo prieszinįkų, prie kurio didžioje dalis prancuzų priesiskaito. Kapitonas Dreyfus beabejonės yra sunkei prasikaltęs akyse prancuzų visuomenės, ir priežodis sako: („Vox populi, vox Dei) Žmonių balsas Dievo Balsas“. Mat, ir prancuzams atgriso žydų surbelės ir laikas but, nes Prancuzija per žydus žengia į prapultį.

Ant salos Madagaskar neperstoja sziausztiesi vietinei gyventojai priesz valdžią, užpuldinėja ant kolionistų, kankina juos ir meta jų kunus į upę, kurioje yra daugybė krokodilių. Vieną moteriszkę pririszę prie stulpo apliejo su kerosinu ir uždegė.

Anglija.

Isz Londono raszo, kad Tėvas Szventas apturėjo rasztą, kuriame McKinley prižada, jog katalikai ant Kubos tokia pat liuosybe naudosis kaip ir katalikai Suvienytų Valstijų ir jog liglaikine valdžia neapgims zokanų ir bažnyczios turtų, ant to popiežius prisiuntė prezidentui laiszką su padėkavone.

Kynoch Company isz Birmingham pradėjo dirbti dėl Suvienytų Valstijų kulkas, turi padirbti 10 milijonų. Kompanija prižadėjo dastatyti po 1 milijoną kas sanvaitę.

Amerikoniszkas oficierius priežiuri darbo.

Maskolija.

London'o Daily News apraszė juokingą pasielgimą Maskolijos cenzoriaus. Kalėdų vakare Daily News apgarsino įžengtynėje straipsnyje gana prielankų pažvilgį apie caro užmanytąją konferenciją dėl užlaikymo terp tautų sandaros; kada szitas numeris pasiekė Russijos cenzoriaus rankas, visas straipsnis likosi užteptas, iszėmus kelias pirmoses eiles. Pasirodo, jog cenzorius visai kitaip mano negut Caras.

Maskoliski laikraszczia nelabai prilankiai kalba apie užmanymą iszkasti Nicaraguos kanalą ir prikalbinėja Europos kapitalistus nepasigailėti pinigų ant užbaigimo Pamanos kanalo.

„Novoje Wremia“ vėl tvirtina, buk amerikonai pamirszo Monroe's mokslą ir suvarginę Iszpaniją nori dabar įsigriauti ir Aziją. Einąs prieszais Maskolių, reikia sandaros su jos neprieteis, kaip tai su Anglija. Maskoliszkas randas neturįs daleisti szitokios politikos, turįs asztrei ir smarkei pasipriesztinti.

— Isz Serbijos, kad Obrenovicz'ų dinastiją yra didžiame paojuje, dabar valdas serbijos karalius Aleksandras bus iszvarytas. Isz Belgrado raszo, kad senei vieszpatauja didis inirtimas, nes maskolijos ministeris, M. Jadovski prisakė Serbiją užgarantavoti visas skolas, kurios ex-karalius Milan's pridarė, ir kurios siekia kelių milijonų rublių. Jis buvo didžiausiu maskolijos valdžios įrankiu.

Caras atsiuntė vokieczių Kaiseriui, kaipo Naujų metų dovaną du gražiu briedžiu, kuriuodu yra užlaikomu karaliszkame žvierinciuj.

Karės sudas Varszavoje paruczikė Nasacza Noskova apsudijo ant 12 metų prie sunkių darbų į Siberiją už žmogžudystę, kurios dasileido užmuszdamas Boleslova Daszkevicze.

Turkija.

Tarpe Armenų Skizmatiszkų yra dabar didis sukuszimas: daugybė terp jų nori sugrįžti prie katalikų Bažnyczios, prie kurios seniaus jų boczei praboczei prigulėjo; į trumpą laiką jau sugrįžo 500 Armeniszkų familijų.

Belgija.

Princas Victorius Napaleonas, Bonapartų dinastijos galva, kurs smarkei darbuojasi, kad atsiekti Prancuzijos troną, vtlankė sziomis dienomis Belgijos karaliaus brolį, Philipą Flandrų ir jo sunų princą Albertą.

Iszpanija.

Senor Sagasta ateinanczioj nedėlioj užklaus karalienės regentkos ar galima pasitikėti ant dabartinių ministerių. Karalienė ant szito klausymo tuojaus atsakys, kad ministerei susitaikytu.

St. Thomas, Danų kolionija West Indijose. Iszpaniszkas laivas Ida, kurs plaukė isz Liverpool'o į Rorto Ricą, pagal praneszimą isz Anegados, į rytus isz czia užvažiavęs ant uolų susidaužė ir paskendo. Daugybė tavoro pražuvo ir vienas žmogus paskendo.

Žinios isz Amerikos.

Paulding, O. Charles A. Brewer, vietinis ex. posmeisteris, nuszovęs savo paczią, pridėjęs prie savo galvos tą patį revolverį, iszbloszkė visus savo smagenis isz galvos. Buk szeiminos nesantaika tą padariusi.

Albany, N. Y. Teodore Boosevelt 2 dieną sausio užėmė vietą New York'o Valstijos kaipo naujas gubernatorius. Jis karėje ant Kubos atsižimėjo, kaipo narsus kareivis. Minios svieto ėmė dalivumą szitame apvaikszcziojime.

Carlinsville, Ill. 100 mainierių vargei iszliko nuo smerties. Aliejus perkaitintas ant karszto pecziaus užsidegė szafte Carlinsville Coal Company, vėjas putė, į tą pusę, kur daugiausei medinių namų, užgesinti vandens truko; blėdės į $50000.

Pana, Ill. Isz priežasties smerczio savo sesers Ellen Moore, Thomas Kelly 30 metų amžiaus, atsigulė ant rėlių „Big Four“ ir tapo sumaltas į szmotelius.

Lansing, Mich. Gubernatorius Pingree ir kiti naujei aprinktiejie urėdininkai prisiegą sudėjo ir tuojau užėme savo vietas. Vakarė atsibuvo grażus apvaikszcziojimas.

Washington, D. C. Prezicentas Baltamėj name priemė daugybę sveczių, kurie atlankė prezidentą, sveikindami jį su naujais metais. Baltasis namas buvo grażei papuosztas kvietkais,palmonis ir kitais nepaprastais brangeis žolynais. Pribuvo su pasveikinimais Ambasadarei savo pauksintuose munduruose, jenerolai, ministrai ir kiti augszti urėdninkai, visus McKinley priėmė malonei.

New York. Didis kunigaiksztis Cirilus Wladimirovicz, kurs keliaudamas į savo tėvynę, cze buvo sustojęs, skubinasi ant gobtuvių (veselės) savo sesers; jį priėmė labai iszkilmingai visi czia apsigyvenusiejie maskolei terp kitko kunigaiksztis iszsitarė sziteip: man ding kad jus turėsit gana vargo su tėnykszteis gyventojeis ant Filipinų salų; kaip man rodosi turėsite su jais kariauti angszcziaus ar vėliaus. Kaslink Rossijos kad Suvienytos Valstijos užema salas, ji yra visai užganėdinta. Asz pasitikiu, jog szitas dalykas juojaus prielaikys pakajų tolimuose Rytuose.

WILKES BARRE, PA. Nežinomi žmogžudžei užpuolė namus F. Palecky, ir be mažoko nenužudė; Palecky yra Drbugystės kasieriumi, jam buvo liepta iszimti isz bankos $250, jis biszkį pasivėlino į banką, žmogžudžei žinoma, apie tai žinojo užpuolė jį ant kelio ir teip primuszė jog vos gyvas bepaliko ant sniego begulįs. Tada žmogžudžiai suėję į jo uamus suriszo jo paczią, muszo kiek tikt norėjo ir su peiliais supjaustė, iszgavę nuo jos $107 pasitrakė. Palechy pergulėjo dvi adyni pusgyvis, kol kas pakėlė. Paskui tie pats žmogžudžei dar iszplėszė vienam karczemnįkui į $400.

SAN FRANCISCO, CAL. Gyventojai pietinės dalies pavieto Monteroy, Kalifornijos valstijos atsikreipė su praszymu pas vietinį gubernatorių, reikalaudami pagelbos, nes mirszta isz bado, sakosi nematę lietaus laszo nuog praėjusio vasario mėnesio, pertat niekas neužaugo ir gyvolei isztypo.

NEW YORK. Centraliszkas komitetas pagelbos kubieczių gavo czekį nuo kunigaikszczio Ludviko Sapiėhos ant $1,000. Yra tai didžiausia dovana, kurią privatiszka asaba paaukavo tam tikslui.

Reikia tikt nusistebėti ir nupeikti vietinius laikraszczius už pavadinimą Sapiehos maskoliumi.

NIAGARA FALLS, N.Y. Pavieto kasierius J. Jammers, žimus vietinis politikierius, iszėmęs isz kasos $47,000 apvertė ant savo naudos, tas tuojaus ant virszaus iszėjo. Kompanija Manrylan ir Fidelity, kuri už jį buvo bonsą užstacziusi, sugrąžįs pinigus, bet liepė jam pasitraukti isz vietos, vienok szis nenorėjo per tat tapo suaresztuotas.

PHILADELPHIA, PA.— „Tke Baldwin Locomotive Works“, ką titkt apturėjo orderius ant 56 lokomotivų (inžinų), terp kurių 16 dėl geležinkelių Chinose. Yra tai antras didelis orderis isz Chinų per pastaruosius 9 mėnesius. Ant kitų lokomotyvų orderei yra pėl vietinių geležinkelių; fabrikos dirba pilnai dieną ir naktį.

LOS ANGELOS, COL.— Nekoksai Aleksandras Nutt buk sauždystės dasileidęs pagal nutarimą daktarų. Jis pirmiaus gyvendavo Philadelphijoje ir turėjo didelį turtą, o dabar prie jo atrasta tikt 26 centai.

ST. LOUIS, MO. „Missouri Pacific“ asabinis trukis bėgdamas isz Omahos į St. Louis iszbėgo isz rėlių, vieną mylią į vakarus nuo St. Louis, Inžinierius ir maszinistas likosi užmuszti, bet isz pasažierių nė vienas ne užmusztas.

MEMPHIS, TENN. Szeszi lauferei užpuolė ant trukio ir iszplėszę pinigus isz kasos expreso kompanijos pabėgo.

CANAL DOVER, OHIO. Trys tikri brolei vedė sau už paczias tris seseris. Szliubas ir vesele atsibuvo vienkart.

ventojeis ant Fi-
kaip man rodosi
ais kariauti angsz-
iaus. Kaslink Ros-
ıvienytos Valstijos
, ji yra visai užga-
Asz pasitikiu, jog
as juojaus prielai-
tolimuose Rytuose.

BARRE, PA.
nogžudžei užpuolė
alecky, ir be mažo-
lė; Palecky yra
kasieriumi, jam
iszimti isz bankos
iszkį pasivėlino į
ogžudžei žinoma,
nojo užpuolė jį ant
primuszė jog vos
liko ant sniego be-
la žmogžudžiai suė-
us suriszo jo paczią,
tikt norėjo ir su
jaustė, iszgavę nuo
pasitrakė. Palechy
dvi adyni pusgyvis,
akėlė. Paskui tie
udžei dar *iszplėszė*
czemnįkui į $400.

RANCISCO, CAL.
pietinės dalies pa-
teroy, Kalifornijos
sikreipė su praszy-
ietinį gubernatorių,
mi pagelbos, nes
bado, sakosi nema-
aszo nuog praėjusio
nesio, pertat niekas
ı gyvolei isztypo.

ORK. Centralisz-
tas pagelbos kubie-
czekį nuo kuni-
Ludviko Sapiėhos
. Yra tai didžiausia
ırią privatiszka asa-
vo tam tikslui.
tikt nusistebėti ir
vietinius laikrasz-
ıyadinimą Sapiehos
i.

RA FALLS, N.Y.
ısierius J. Jammers,
etinis politikierius,
kasos $47,000 ap-
savo naudos, tas tuo-
irszaus iszėjo. Kom-
anrylan ir Fidelity,
buvo bonsą užsta-
grąžis piniągus, bet
pasitraukti isz vie-
k szis nenorėjo per
uaresztuotas.

ADELPHIA, PA.—
ıldwin Locomotive
ką titkt apturėjo or-
t 56 lokomotivų (in-
p kurių 16 dėl gele-
Chinose. Yra tai an-
is orderis isz *Chinų*
ıuosius 9 mėnesius.
lokomotyvų orderei
ietinių geležinkelių;
lirba pilnai dieną ir

ANGELOS, COL.—
Aleksandras Nutt
udystės dasileidęs pa-
ariuą daktarų. *Jis*
gyvendavo Philadel-
turėjo didelį turtą,
orie jo atrasta tikt 26

OUIS, MO. „Mis-
ific“ asabinis trukis
isz Omahos į St.
ėgo isz rėlių, vieną
akarus nuo St. Louis,
ıs ir maszinistas liko-
ti, bet isz pasažierių
ne užmusztas.

PHIS, TENN. Szeszi
užpuolė ant trukio ir
piniągus isz kasos ex-
npanijos pabėgo.

AL DOVER, OHIO.
i brolei vedė sau už
ris seseris. Szliubas
atsibuvo vienkart.

SPRINGFIELD, ILLS.—Gubernatorius Tanner priėmė daug sveczių isz priežasties Naujų Metų szventės, apart buvusiojo gubernrtoriaus Ogesby, atsilankė daugybė urėdninkų.

WASHINGTON, D. C.—Davėsi patirti, kad labai daug senatorių yra prieszingų padauginimui kariumenės, dabartinis, kurs susideda isz 62,000 žmonių, ėsąs užtenkamas ir nenori pristotį ant 100,000. Senatorei sako, kad padauginimas armijos yra pajingu dėl Valstijų, nes prezidentas turėdamas 100,000 kareivių galėsis užkariauti visą krasztą.

Sandaro traktatas sziądien likosi paduotas į senatą dėl apsvarstymo, senatas tuojaus pavedė komitetui užrubežinių dalykų.

Pasirodo, jog apsimoka buti komisorių Suvienytų Walstijų dėl padarymo sandaros. Komisijos prezidentas Day ir antras komisorius kiekvienas gauna už savo darbą visumažiausei po $100,000; J. B. Moore, komisijos sekretorius gauna $50,000.

SAVANACH, GEORGIA. Pulkaunįkas W. J. Bryan, buvusesis kandidatas ant prezidento jau apturėjo atsiliuosavimą isz 3-czio Nebraskos pulko ir iszvažiavo tuojaus į Washingtoną. Kaipo priežastį paduoda iszstojimo isz kariumenės Bryan'as paduoda, jog dabar pasibaigus karei, jis daugiaus gero gali padaryti, kaipo paprastas ukėsas.

Dabar jis yra liuosas iszreikszti savo nuomones ir yra prieszingas priėmimui kolonijų. Jis sako, jog Suvienytos Valstijos yra didesneme paojuoje negut priesz karę buvo Kuba. Pagal jo nuomonę imperijalizmas prieszinasi Amerikos idėjoms ir idealamą ir jei Amerika nori buti laiminga teatsižadie naujų idėjų, o pasilaiko senoses. Jis rodija, kad su Filipinų salomis teippat padarytų, ką keta padaryti su Kuba, t.y. įkunijus naujį randą duoti pilną liuosybę gyventojams. Nelinkia užimti Filipinų dėlto vien, kad jų gyventojai nesiduotu suamerikanizuoti. Kas kitas yra su Porto Rica. Jis nėra tam prieszingas, jei vietinei gyventojei ant to prielankus butu.

NEW YOQK. Vienas vargszas mirdamas prisipažino, kad 1880 metuose vienam ukinįkui uždegė jo butą isz apmaudo, jog szis jam, kaipo pakeleiviui nedavė almužnos. Atvažiavęs į Ameriką dirbo prie anglių; kur jis susižeidė. Suvargęs atsivilko į New Yorką ir cze mirdamas prisipažino savo seserei, ir kelis dolerius, kuriuos dar turėjo su savim liepė nusiųsti anam ukininkui.

TACOMA, WASH. Dvideszimts vienas žmogus parvažiavo isz Klondikes ant laivo „Al-ki“, jie pasakoja, kad Indijonai užpuldinėja ant baltųjų žmonių ir žada juos visus iszpjauti. Priesz Kalėdas susirinko į kaimą Chilkant Indijonai ir praszė, kad jiems duotų baltiejei arielkos. Visa tauta Kalėdų naktį teip pasigėrė, jog su peiliais užpuolė ant baltųjų ir visus iszvaikė.

Kas nori perskaityti vieną numerį „Kataliko“ tegul atsiszaukę į Rėdystę:

3258 S. Morgan St.
Chicago, Ill.

Vietines žinios.

Vagylei suimti.

Palicmonas Flynn ir Herrman sugriebė du jaunu vagyliu, kuriuodu norėjo iszlaužti freito (tavorinio karo) duris ant Chicago's 2 E. Ilinois, palicmonai pamatę lauženties, iszsitraukę revolverius, liepė sustoti, bet sziuodu pradėjo bėgti, vienog nabagu palicmonai paviję sugriebė ir nuvedė į Harison palice station, kur vaikinu padavė vardus: vienas Coovling, antrass Petak apie 15 metų amžiaus.

Moteriszke užsimnsze.

Annie Hicley, ant 712 Grand ave, vakare iszejusi laukan patamseis norėjo pakabinti karpetą, bet nežinodama, kad skersinis ramstis buvo nulaužtas, nukrito galva žemyn penkioliką pedų aukszczio ir ant vietos užsimusze, jos sprandas susilaužė.

Gazas bemežko nesudegino.

Gazas bemažo ko nenumarino kokį ten Adolphsen, gyvena jis ant 6230 S. Halsted str., mus žmonės turi apsisaugoti žiemos laike su peczeis.

Limpanczios ligos.

County Hospital'o visos vardos yra prikimsztos ligonių su kimbanczioms ligoms, todėl ir sveikatos departamentui praneszė, kad daugiaus serganczių ant kimbanczių ligų negalės bepriimti.

Pirmasis gaisras 1899 m.

Pirmas gaisras 1899 m. panedėlije 1 valandoje isz ryto užsidegė namai užgyventi kokio ten Roberto Namebenis'o, buk isz lempos expliozijos ugnis prasidėjusi. Bledės padaryta ant $800.

Nusiszove.

B. J. Linden, aptiekorius ant 116 Oak str. dasileido saužudystės, užgeręs nuodų neužilgo pabaigė savo gyvastę, sako jis buvęs nesveikas ir „business“ nesisekęs, dėlto — tai ir užsigeidęs su szarkomis pasimatyti.

Kiauszinei brangns.

Kiauszinei neapsakomai pabrangs Chicago'je, nes visos visztos Amerikoje sustraikavo.... Nebenori dėti kiauszinius, bus sunkus laikai dėl tų, kurie daug jų suvartodavo, bet kiauszinių fabrikantai turės gerus laikus, oj tos visztos pakratys kiszenius bagocziams.

Paczto urednikai tures neszioti uniformas.

Postmeisteris Gardon paliepė visims vacztos urėdnikams neszioti uniformas pradėjus nuo pirmos dienos Balandžio 1899 m.

Atsargei su kerosinu.

Marija Duchovska, norėdama užkurti gestanczią ugnį kuknios pecziaus, užliejo kerosinos ant gestanczių anglių: bet staigu pasidarė ekspliozijį ir jos drapanos (drabužei) užsidėge. Pakol stengė užgesinti ji teip apdegė, jog gydytojei mažą viltį teturi ją iszgelbėti.

Ant smerties apsudytas.

Nigeris Richard Howard subatoje likosi apsudytas ant smerczio už ėmimą dalyvumo žmogžudystėje Franko Metcalfą, sudžia Stein paskyrė 17 d. Vasario ant jo pakorimo. Žmogžudyste atsitiko 10 dieną Lapkriczio. Franką Netcalfą užkvietė nežiomą nigerką prie Taylor arti State ulyczios, tenai tris nigerei užsmaugė ir apiplėszė jį. Howard ant rytojaus likosi suimtas, kitu du jo bendru iki sziol dar nepagavo.

Nuo apdegimo mire.

V. Rutskie, kuri keletą dienų atgal apdegė savo namuose ant 123 ulyczios ir Union ave. Utarnike prsimirė.

Užgere nuodu.

Karolius Stelva, 214 DeKoven st. vakar užgėręs nuodų dasileido saužudystės. Jis per ilgą laiką sirgo ir užsimanė sau galą padaryti.

Ugnis kepnriu fabrike.

Mažas gaisras pasidaręs buvo kepurių fabrikė Rosovsky & Gordon, 126 Fifth ave. bet ugnagesiai suskubėjo užgesinti, lig ugnis perdaug neiszsipletojo.

Už palicmono užmuszimą.

Owen Boland seredoje buvo. patrauktas ant sudo Sudžios Burkes sude kaipo sandraugas priė nužudymo palicmano Bernardo Kubler, kurs atsitiko 10 d. Rugsėjo.

Policija lankia Beeler'o.

Charles A. Beeler, kurs iszbėgo isz San Antonio, Tex. su $63,000 kompanijos Wells, Fargo & Co's. Express, buk greit pribus jis į Chicagą, todėl atsiszaukus vietinems kompanijos perdėtiniams, kapitonas Calleran apgarsino viėszai Beeler'o įpatumus, kad lengvai galėtu kiekvienas jį pažinti.

Naujas laikrasztis.

Pateko į mus rankas pirmasis numeris „Tarnas Bažnyczios“, iszleidžiamas kasztais kunigu Siaurusaiczio ir Griciaus, neteko mums jo įtalpą peržvelgti, todėl ir negalime apsvarstyti, rodos pats vardas parodo, jog rupinsis apie katalikiszkos Bažnyczios reikalus, tikt ar negeriaus but buvę „Bažnyczios Tarnas“, o ne „T. Bažnyczios“, juk niekas nesako „Sietas Žvaigždžių“ bes visi sako „Žvaigždžių Sietas“. Linkime prasiplatinimo naujam laikraszcziui.

Lietuviszkas Teatras.

Naujų Metų vakare buvo atgrajitas lietuviszkas teatras szvento Jurgio parapijos salėje ant naudos bažnyczios. Vietinė teatraliszka kuopa nuo senei stropei darbavosi, įpacz jos vadas P. Januszonis daug triuso pridėjo. Nekurios rolės buvo atgrajitos gana pasekmingai, įpatingai žydas, vienok abelnai sakant truko visiems tos drąsos, koki turi buti iszreiszkiama meilės aktuose dėl parodymo gyvumo paveizdų, ir vėl per ilgai publika turėjo laukti teatro pradžios, o ir pauzos terp aktų buvo per ilgos, isz ko kilo didesnis salėje sznarėjimas. Pasitikime, jog musų liet. teatraliszka kuopa tobulinties toliaus ir stengsis iszvengti szito nedateliaus.

Po tearo atsilaikė balius, ant baliaus gražei apsiėjo.

Juokai.

ANT ULYCZIOS:

„Kur teip skubiniesi?“

Pas siuvėją!

„Ar jam užmoki?“

Koksai tu juokingas: juk kad asz jam užmokėcziau, jis prie manęs ateitu, o ne asz pas jį vaikszcziocziau.

BLAIVYSTE:

Petras su Jonu valgė arielką su szauksztais įsitrupinę į ją duonos.

Pamatęs tą Endrėjus suszuko:

„O dangus! kas su jumi darosi, mano mielus kaimynai, valgote arielką.“

„Ką veiksi brolau, kunigas ant spaviedės užgynė gerti.

Szis tas.

Panu Kalnas.

Kalnas panų kalnų yra vadinamas, yra Kauno valdyboje, Telszių (apskrytyje), Kalvarijos parakvijoje.

Apie tą kalną szioksai yra senas padavimas, kadą Szvedai po žemaiczius labai voliavos, tamę kalnę slepės apie tris szimtus mergaiczių, keletas vyrų, buk tenai ir kuningas su jeis buvęs; vieną kartą Szvedai (kareivei) keliaudami par miszką sutinka moteriszkę. kuri varginama ir žudoma praszės, kad ję paleistu, prižadėdama jiems parodytie vietą, kurioje slepas daugel mergaiczių, Szvedai užpuolusįs, iszpjovė visas mergaitės ir kitus tenai pasislėpusiusius, o ta motriszke, isz sąžinės graužimo nuėjusi į artimaję upę Sruoję nusiskandino: tur buti, isz tos paczios priežasties, nuo senų dienų, stovi czionai trįs kryžei.

Metuose 1864 apsireiszkė trįs jaunos mergaitės, baltuosę rubuosę, par sapną vienam serganczіam žmogui. Gadunavo parakvijoje ir liepė jam pastatyti koplyczelę ant to kalno, nes pasisakę tenai ėsanczios palaidotos, ir melde, idant jis apskelptu, kad to kalno nieks nebevadintu „mergų kalnu“, (nes tas kalnas iki to laiko vadynos žemaitiszkoje kalboje mergų kalnu ir buvo visiszkai apleistas) teipogi pasakė, jei tą jų įsakymą iszpildys, bus sveikas.

Po to regėjimo tasai žmogus staigu butinai iszgijo ir pagal įsakymo pastatė ant to kalno mažą, bet gražę koplyczelę, kurioje ir patalpino mielaszirdingos Dievo Motynos stovylą arba paveikslą, kurį paszventė Gadunavo klebonas kuningas Bonypaczas Vysmantas, ir pasakė labai gražą ir graudingą pamokslą, iszaugsztyndamas panystės dorybę, ir uždraudė tolesnei tą kalną vadinti „mergų kalnu“, bet liepė vadinti „kalnu panų“ ką žmonės iki szios dienos geriausei užlaiko.

Į tą vieta daugybė žmonių eina isz artimesnių parakvijų, labiausei szventomis dienomis: jaunumenė gieda įvairės szventas giesmės, o seniejie poterius sznibžda, grauduos balsai tų giesmelių eina į girę, o kartais gali matyti as kalną ir augsztos kilmės žmonių gražius vežimus, atvikusiųjų pasimelsti į tą garsinamą vietą isz tolesniųjų parakvijų, nekurie ligonei plaunas velenijos vandenimi, ėsanczios pakalnėje, laikydami tą raudoną vandenį už tų nekaltų panelių kraują.

To kalno užveizdėtoju yra ukininkas žmogus vardu Dargis. Senovėje tas kalnas buvo apaugės labai tankių puszinu miszkų, bet isz svietiszkos vyresnybės parėdymo, palikęs sodos ganyklą, tapo butinai iszskintu, teip jog keles tiktai apikreivęs puszeles tenai beužtiko; isztolo, jis nė iszveizda augsztas, vienog yra augsztas, nės užlipus ant jo gali matyti tris bažnyczias, kaipo tai: Alsedžių Kalvarijos ir Sedos, virszuje to tatai kalno yra labai placzia lygmė, patemę viduryje įlinkusi, musų praboczei sako, buk tenai buvosios durys į sklėpą; į pietų szalį, nusileidymas nuo kalno labai staigus, todėl ir yra iždirbti skadai, arba kaip yra sakoma: takas iszdetas apskritais puszies szpunteleis, o pakalnėje kelelis, už kelio gausi velenija, į vakarus slesnesnys, į sziaurę labai toli gali matyti, nes netoli, už pusės viorsto teka upe Sruoje, į rytus už keletos sieksnių prisiduria Grapo Pliaterio tauki giria.

Patis kapelei yra aptverti statineis, ilgumo apie keturias deszimtis žingsnių ir platumo du kartu tiek; du senu kryžiu stovi tos lingmes viduryje; treczias gražus ir augsztas, į sziaurę tų dviejų, o koplyczę platumo nuo dviejų mastų ir nuo tiek pat ilgumo ant akminimis pastatyta stovi tarp tų trijų kryžių.

SKOLININKAS.

I.

Petras Perkis, žvėjis isz Palangos miestelio. pražudęs savo du sunu vienokioje nelaimėje, pasiėmė sau už priedermę, kad jo jauniausis sunus ir vienantinis isz pražuvusiųjų brolių nepasiektų ir tas pats įpatingas smertis. Juodviejie paskendo ant marių užtikus staigei ir netikėtai audrai audrai mažoje žvėje valtelėje, per tat Perkis nenorėjo, kad jo Jonas sektu savo brolių pavojingą amatą. Taip-gi susigraibstęs savo visus iszgalius, sukakus Jonui 18 metus iszsiuntė jį į Vilnių jieszkoti sau kitokios duonos. Tiesą pasakius jis dabar buvo tolie nuog gymtuvės, Perkis ir jo žmona negalėjo teip tankiai matytiesi su savo sunumi, vienok juodvieju tarė vienas kitam:

„Nors kad ir tiek yra džiauksmas, jog dabas jau juros jo nebegali praryti, kaip padarė su vyresnium sunum. Žinova, kad jis yra gyvas ir nors tolimoje szalyje, bet vis-gi musų szirdis yra kartu sujungtos.“

Atėjęs į pilnus metus, jaunas vyrukas atliko kariumenės tarnystą, paskui praleidęs du mienesiu tarpe savo gimdytojų, sugrįžo prie seno amato, arba aiszkiaus sakant prie savo professios. Jis greit tapė pakeltas į iždininko (kasieriaus) pagelbinįką.

Tas iszėjo ant jo paties pragaiszties, nes piningai, kuriuos perleisdavo kasdien per savo rankas, buvo jam dideliu pagundinimu. Ne kad jis butu mastęs juos pavogti, bet kad galėtu juos pasiskolinti, t. y. apversti juos ant pramonystės, o paskui be jokios pragaiszties vėl sugražinti. Lankydamosi gimtuvės namuose jis buvo įsimylėjęs į vieną mergyną, kurią troszko vesti sau už moterį, o pinįgų dėjimas isz algos iszrodė jo kasztai dvasei par ilgas ir par palengvus. Jis nėkad nedasiprotėjo jog—tai pramonystėje pinįgus galėtu patrotyti. Jis pasitikėjo isz karto didelius pinįgus padarysįs.

Vieną dieną praloszdamas, sekancziąją iszloszdamas ant galo pasirodė jo nedateklius apie 5000 rublių. Jis tad persigando. Piningai turi buti atmokėti, o Jonas Perkis tų pinįgų visiszkai neturėjo; jo plaukai ant galvos stojosi. Dabar jo akys atsidarė, ką jis padarys vargszas, jei jo kalczia pasirodys vieszai, jis yra pražuvęs ant amžių, jo vardas pamintas po kojų ir, moteryszkę, kurią jis teip karsztai pamylėjo, nėkados ne galės vesti sau už paczią.

Teip-tai jis prispaustas galvojo papildyti piktadarystę.

Per nekurį laiką jis draugavo su nekokiu Dorviu, jaunu vaikinu tų paczių metų zaip ir jis pats, ano tėvai buvo labai pasiturintįs. Susibicziuolavęs juojaus jautėsi draugo namuose it savo locnuose: teip tai jis ir nuspendė pasinaudoti isz szitos progos:—

Vieną vakarą jo draugo szeimynai po pietų suėjus į atskirą kambarį, Jonas tylei užlipo ant virszaus į Dorvio kambarį. Vienoje kerczioje stovėjo Dorvio tėvo skrynė, kur jis laikydavo piningus ir kartkartėmis jam matant atidarydavo ir per kokį—ten neapsižiurėjimą raktas buvo paliktas tenai.

Rodėsi geriausė proga dasileisti piktadarystės. Jis prisiartino dailei ir atidarė. Bet akies mirksnyje duris atsiverė. Jis atsižvelgęs į užpakali akis į akis susidurė su Dorveliu.

„Tamsta! suszuko. Ką tamsta cze dabar ketini daryti?“

Perkis nėko ant to ne atsakė. Jis stovėjo galvą nulenkęs priesz savo apkaltintoja. Atidaritos skarbo durelės nereikalavo iszaiszkinimo.

„Mano Jonai“, tarė Dorvelis iszpalengvo,

„Tamsta ėsi vagis“!

Jaunas žmogus pakėlęs savo galvą augsztyn, tarė: „ne“, „Asz nesmiu vagis, dėlto kad nėko nepavogiau. Jei tamista butai neatėjęs bucziau tą padaręs. Dabar asz esmiu tamistos rankose, gali tu manimi kas tinkama daryti. Tas užmusz mano tėvą ir motyną, juodvieju szirdgilas bus begalinis.

Jo žodžei pilni skausmo pervėri szirdį antrojo.

Jis uždarė duris ir sugrįžęs užklausė: „Dėlko tamista norėjei apvogti mano tėvą?“

„Ar tamista manęs nori iszklausyti iki galo“, pratarė jisai, „asz tamistai papasakosiu.“

Jonas viską papasakojo.

Jei asz bucziau užgriebęs 5000 rublių“, jis užbaigė, „asz bucziau buvęs iszgelbėtas ir nėkas nebutu žinojęs.“

„Ir ką pabar tamista veiksi?“

„Trumpai pasakius sau galą padarysiu.“

Isz jo kalbos aiszkiai buvo matoma, jog jis yra pasirįžęs tą padaryti.

Po ilgam tylėjimui Dorvėlis tarė:

„Perki ar tamista man priežadi?“

„O ką tokį?“

„Kad Tamsta apleisi Vilnių ir gryszi pas savo tėvus ir mylimąją mergiszczią.“

„Teisybė ir tenai manę atsiektų“.

„Ne“. Seisybė tėnai tamistos neatsieks. Ryto tamista atidėsi 5000 rublių, Dorvelis, tą sakydamas, iszstraukė buntą bumaszkų ir padavė Jonui. „Sztai jie yra“, tarė.

Jonas pasiliko nepakrutamas per laiką, negalėdamas žodžio tarti.

„Asz negaliu atsidėkavoti Tamistai“ tarė, nes tai esi kurs gyvasti sugrąžini. Asz pasitikiu kada—nors Tamistai atlyginti.—

„Asz nepraszau Tamistos atlyginimo“, pertraukė Dorvis. „O dabar eik. Mudu nėkados nesimatytiva vėl

II.

Vieną gražią Sėjo mėnesio dieną, asztuonerius metus paskesnei Dorvelis ir jo jauna graikszti žmona sustojo ant kelių dienų pasilsėti dailiame Palangos miestelyje, szitokioje patogioje vietoje užsimanė pasivažinėti ant juros mažame laiwelyje, czia tokia jų gauja.

Poni Dorvelis buvo bokszti jurų ir nors vanduo buvo tylus ji biszkį drebėjo sėsdama į laivą. Tai buvo nedėldienis: mažas laivas buvo žmonių prikimsztas, visi važiavo pasilinksminti, pasisznekucziuoti tarp savęs.

Isz pradžių oras buvo gražus, bet grįžtant atgal staigu debesis iszkilo ant dangaus, vėjas ėmė blaszkiti vilnis į visas szalis.

Riksmas ir vaitojimas pasidarė ant laivo, p. Dorvis drebėjo it apuszies lapas. nors vyras ją ir pamėgino suraminti. Artinanties prie paties kranto staigus perkuno trenksmas ir žaibų metimas teip pergązdino vargszę—moteriszkę, jog ji visai isz galvos iszėjo; paszokusi ant kojų su laivu parsisvėrosi tai į vieną pusę tai į antrą, galon iszsprudo isz laivo į vandenį.

Pirm negut jos vyras suprato kas dedasi jau žmogus isz burio iszsprudęs įszoko į vandenį ir plaukė linkon moteriszkės, kurią pagavęs įsikabino į nuleistą virvį, priplaukė prie kranto ir teip ją iszgelbėjo.

Ponas Dorvis visas iszbalęs kaip drobė priszokęs pas kapitoną klausinėjo žmogaus vardą kurs jo paczią iszgelbėjo.

„Kas jį nežino? Atkirto kapitonas.“ Jis gyvena cze pat, o kas link kiek jis yra iszgelbėjęs, tai nėra tam ir skaitliaus.“

„Kaip jis vadinasi ir kur gyvena?“

„Tamista tikt paklausk kur gyvena Jonas Perkis; kievienas Tamistai pasakys kur jis gyvena.“

Po valandai Ponas Dervis aprupinęs savo paczią, stovėjo prie durių Jono Perkio namų.

Daili jauna moteriszkė laikydama ant rankų kudykį atidarė duris.

„Ar asz galėcziau matytiesi su ponu Perkiu? jis tuojaus sugrįsz.“

Namai ne buvo iszpuoszti brangeis daiktais bet vėžlybai ir dailei užlaikomi.

„Ar Tamsta esi Jono Perkio žmona?“

Paklausė Dorvis.

„Teip“, atsakė moteriszkė szipsodama.

„Ar kartais negyveno Tamistos vyras Vilniuje?“

„Teip, kada jis buvo dar labai jaunas. Vienok jis pargrįžo ir mudu apsipacziavova. Jis nėra turtingas, bet vedu sugyvenova labai, labai gerai.“

Tuo tarpu duris atsidarė ir Perkis žengė. Vyrai pažino vienas antrą ir padavė sau rankas, spausdamas vienas antram atnaujino savo seną bicziuolystę.

„Tai asz. kurs tau turiu dėkavoti“, pratarė Dorvis, "nes Tamista sugrąžinai gyvastį, kuri yra daug brangesni už mano locnąją. Jonai Perki, Tamsta pasirodei esąs žmogumi, ir asz tamsta guodoju ir garbinu suspauskiau vėl vienas antrojo rankas.“

„Dorvi, atsakė Perkis, buk kaip ten nebuvę asz viską tariu per Tamstą.“

Tai asz esmiu Tamstos skolininkas, dabar“, tarė Dorvis. "Ir skola teip yra didelė, jog ir dristi nedresu tikėtiesi kada galėsįs atmokėti“.

GALAS.

Pragumai, kuriuos dvasiszkai iszkalbai reikia vartoti, kad galetu iszpildyti savo didi ir szventą užduoti.

Ką Wieszpats Dievas daro, duodamus žmogui savo neregimąją mylistą ir malonę, tą trokszta padaryti ir kunigas, apsakinėdamas Dievo žodį: Dievo mylistą ir Bažnyczios pamokslai turi tą patį tikslą, sujudinti žmogaus duszią, kad ji padarytu anczprigimtinį darbą. Todėl aiszku, jog kuningui, apsakinėjant Dievo žodį, reikia kiek galima, vartoti tuos paczius pragumus, kureis Dievo mylista įgyna savo tikslą. Bet kokie yra tie pragumai? Teologija mums atsako, jog mylista apszvietimo (gratia ilustrans) ir mylista įkvėpimo (gratia inspirans), arba antraip sakant, proto mylista (gratia intellectus) ir szirdies mylista (gratia voluntatis) yra tie pragumai, kureis Dvasia Szventa sujudina žmogų daryti anczprigimtinius darbus: Ji duoda žmogui anczprigimtinį pažinimą, nuomonę ir nusprendimus, o szirdyje pažadina religiszkus jausmus; jei prie tų dalykų žmogaus valia prideda isz savo pusės reikalingą prietartį, tad gema anczprigimtinis darbas arba aktas. Dvasia Szventa teip elgias, kaip reikalauja žmogaus szirdies priegimtis: žmogus klauso savo proto nusprendimo ir savo szirdies jausmų; jis visutankiausiai ryžas tą daryti, ką protas pripažįsta per gerą ir ant ko linksta jo szirdis. Tikrą tiesą pasakius, žmogui parkalbėti viso labo du tėra pragumu, kuriuodu vartoja Dvasia Szventa: apszviesti protą ir szirdyje sujudinti reikalingus jausmus.

Tuodu pacziuodu pragumu reikia vartoti Dievo žodžio apsakynėtojui. Jei reikia duokime, skatinti ir raginti žmonės, apsunkintus didžeis nusidėjimais, kad jie kuoveikiausei apgerbtu savo sąžinę per pakutos sakramentą, sakytojas turi pasirupinti kad klausytojei savo protu iszduotu anczprigimtinį nusprendimą, jog iszpažintu sunkiuosius po Krikszto papildituosius nusidėjimus yra tikra ir didelė priederme, nuo kurios nieks negali iszsisukti; bet isz antros pusės jis turi sukelti savo klausytojų szirdyje reikalingus jausmus: paklusnumą, kad jie iszpildytu Dievo prisakimą ir iszpažintu savo nusidėjimus; baimę, kad nugąstantu amžino praprakeikimo; troszkimą, kad jieszkotu griekų atleidimo ir vienybės su Dievu; drąsą, kad nesigėdytu iszpažinti savo bjaurybės ir viltį kad nėabejotu apturėsę Dievo mielaszirdystę. Arba vėl, duokime, jog reikia pasakyti pamokslą apie papiktinimą, kad klausytojei visai iszsižadėtu to grieko: cze kunigui reikia teip sustatyti sakymą, kad klausytojai isz vienos pusės ne abejotu, jog pagal Dievo apreiszkimo papiktinimas yra baisus ir bjaurus nusidėjimas ir jog ant papiktintojo neabejotinai užkris smarkus Dievo atakis; ir kad isz antros pusės jų szirdyje sukiltu reikalingi jausmai: kad jie pabugtu Dievo atakio, kad pasigailėtu nekaltų mažutėlių, kurie par papiktinimą eina į prapultį ir kad minėtu bjaurios savymeilės atkaklybę, isz kurios paprastai gema papiktinimas. Trumpai sakant, visados, kad mums reikia anczprigimtiniu budu parkalbėti klausytojus, du teturime pragumu: mums reikia sukelti klausytojų prote anczprigimtinius nusprendimus ir szirdyje anczprigimtinius jausmus, kokių kas kartą reikalauja apsakomoji tiesa. Todėl isz vieno klausimo apie pragumus, kuriuos reikia kunigui vartoti, apsakinėjant Dievo žodį, gema du klausimu.

1) Kokios yra, apskritai sakant, taisyklės kurias, reikia užlaikyti Dievo žodžio apsakinėtojui, kad jis galėtu sukelti savo klausytojų prote atsakanczius pamokslo tikslui anczprigimtinius nusprendimus? 2) Kokios yra taisyklės, kurias jam reikia užlaikyti, kad galėtų savo klausytojų szirdyje sukelti ir pažadinti anczprigimtinius su apsakomąją tiesą jausmus?—Nereikia sąprotauti, jog dvasiszkam sakytojui iszpuola kitus pragumus vartoti, kad jis nori savo klausytojų rotą apszviesti, idant jie iszduotų reikalingą nusprendimą apie apsakomąją tiesą, ir dar kitus, kad reikia klausytojų szirdyje sujudinti ir pažadinti religiszkus jausmus. Teip tikrai reikėtu elgtiesi, žmogaus jei iszgalės butu nuo kita kitos visai atskirtos. Bet iszgalės turi tarp savęs visuotrumpiausį susiriszimą ir nėra kito kelio į žmogaus szirdį, kaip tiktai par jo protą. Todėl ir tada, kad reikia klausytojų szirdį sukrutinti, kito nieko ne galime padaryti, kaip tiktai klabinti jų protą, rodydami grażybę ir gerybę anczprigimtinių daiktų, arba jų bjaurybę ir negerumą. Teip tikrai szirdis priklauso proto; isz to aiszku, jog kunigui reikia darbuotis su viena ir ta paczia pažinimo iszgalę, netiktai kad jam reikia klausytojų protą apsviesti, bet ir tada, kad reikia jų szirdyje sujudinti reikalingus jausmus. Todėl dvasiszkos iszkalbos mokslas paduoda pirmu bendruosius pragumus, kuriuos reikia vartoti klabinant abidvi žmogaus iszgali: protą ir szirdį ir tiktai tolesniojoje vietoje tepaduoda atskirai įstatymus ir taisyklės apie proto apszvietimą ir szirdies sujudinimą. Norint suprasti bendruosius iszkalbos pragunus ir iszsimokyti kaip reikiant juos vartoti, reikia pažinti žmogaus padėjimą ir prigimimą, arba du įstatymu, nuo kurių, apsakinėjant Dievo žodį, niekuomet nereikia akių nuleisti.

Tebebudami cze ant žemės, mes negalime staczei pažinti nekuniszkų grynai dvasiszkų ėsybių. Dievo, Aniolų, piktos dvasios, žmogaus duszios, nei jų saviszkumo, nei darbų, nei susineszimo terp savęs, bet tepažįstame jas nestaczei, su regimųjų daiktų pagelba, matydami tų daiktų su neregymomis esybėmis kartais prieżastinį susiriszimą, kartais panaszumą arba prieszbutį.

2) Augsztesnioji žmogaus pažinimo iszgalė, arba protas, reikalauja pagelbos nuo žemesniosios pažinimo iszgalės, aiszkiaus sakant: nuo vaidintuvės (imaginatio) ir kuno pajautimo.

Įstatymai ir taisyklės, kurias reikia užlaikyti apsakinėjant Dievo žodį. Teorėtiszkas iszaiszkinimas visų dvasiszkosios iszkalbos įstakymų ir taisyklių yra apstus mokslas, kurį ne visi tegali pareiti. Bet daug lengvesni ir, tiesą pasakius, reikalingesni yra praktiszkieji įstatymai, be kurių Dievo žodžio apsakinėtojas negali iszpildyti savo tarnavimo ir paszaukimo, taigi dabar klausiame ką reikia daryti kunigui, kad jis galėtu vaisingai ir kaip reikiant apsakinėti Dievo žodį. Kad galėtumėme duoti tikrą ir pilną atsakymą ant to klausimo, reikia du daigtu aiszkei iszgulдyti: 1) Kas tai yra Dievo žodžio apsakinėtojas ir koks apsakinėtojas yra tikrai geras? 2) Kaip galima tą gėrybę įgyti arba aiszkiaus sakant, kokiu budu galima tapti gerais apsakinėtojeis Dievo žodžio? Pirmas klausimas:

Kas tai yra Dievo žodžio apsakinėtojas ir koks apsakinėtojas yra tikrai geras?

I. Dievo žodžio apsakinėtojas yra tai žmogus, kurs Dievo vardu Evangelijos mokslą apsakinėja žmonių susirinkime dėl jų duszių iszganymo. Tas aptarimas (definitio) Dievo žodžio apsakinėtojo rodo jo 1) pasiuntimą ir isztikimybę (auctoritatem); 2) dvasiszkų sakymų medžiagą (materiam) arba sakytiniuosius daiktus; 3) apsakinėjimo tikslą (finem) ir 4) apsakinėjimo budą (modum). 1) Apsakinėtojas Dievo žodžio sako Dievo vardu, tai yra, tako turėdamas valdžią nuo Dievo, kursai jį siunczia; todėl apsakintojo isztikimybė (auctoritas) yra isztikimybė ne žmogaus, bet Dievo, priesz kurį visiems sutvėrimams reikia savo galvą nulenkti. Jezus Kristus sako: „kaipo manę siunti Tėvas, teip ir asz jus siuncziu.“ (Jon. VV, 21), eidami tada mokykite visas gimines“ (Mat. XXVIII, 19). Tuos žodžius pasakė Vieszpats Apasztalams ir per juos visiems vyskupams ir Dievo žodžio apsakinėtojams; todėl apsakinėtojas, noris apribotą valdžią teturi, pildo tą patį pasiuntimą ir tarnavimą, kurį pildė Szventi Apasztalai, ir žengdamas į szventąją sakyklą jis gali numanyti jog Dievas sako jam tuos paczius žodžius, kuriuos tarė Maižieszіui ir pranaszaus: „Eik ir surink Izraėliaus vyresniuosius....įeik pas Paraoną, Egypto karalių, ir kalbėk su juo.—Tarė Maižieszius: Maldauju Tarę, Vieszpatie, asz neiszkalbingas, mano liežiuvis neliuosas ir negreitas. Tarė jam Vieszpats: kas padarė žmogui burną? arba kas sutvėrė nebylį ir kurczią, regintį ir aklą? Ar ne asz? Todėl eik, ir asz busiu tavo burnoje ir iszmokysiu, ką tau reikia sakyti (Iszejim.IV ir VI.) Szauk neliaukis: kaipo triubas iszkelk savo balsą ir apskelbk mano žmonėms jų nusidėjimus ir Jokubo namams—jų griekus (Isz LVIII, 1.) Nesakyk: asz mažas; delto kad kur asz tavę siųsiu, tu eisi ir visą ką tau liepsiu, kalbėsi. Nesibijok jų veido, dėlto kad asz su tavimi esmi“ (Iszėjim. 1.7.) Ir Jezus Kristus sako savo apsakytojui: Eik, mokyk ką tiktai asz įsakiau....kas tavęs klauso, manęs klauso.“ Isz to pasiuntimo gema apasztaliszko vyro dvasia ir nepakrutinama tvirtybė. „Dabar, karalei, supraskite: mokykitės jųs, kurie sudijate žemę (Ps. II. 10)“ Povilas apasztalas, nei nuo žmonių, nei pas žmogų, bet pas Jezų Kristų ir Dievą Tėvą“ Gal. I. 1). Vietoje Kristaus pasiuntimą pildome, kaipo Dievas par mus draustu (Kos. II, parskir. V, 20). 2) Dievo žodžio apsakinėtojas tolesnei yra tai žmogus kurs Dievo vardu apsako Evangelijos mokslą, pildidamas szį Vieszpaczio prisakymą: „Apsakinėkite Evangeliją“; tokia tatai yra apsakinėjimo mėdžega ir visų dvasiszkų sakymų įtalpa Evangelijos mokslas aiszkiaus sakant mokslas, kurs iszėjo isz Dievo Sunaus burnos ir kurį paduoda szventoji musų motyna Bažnyczia, tiesos ramstis ir patvritinimas; mokslas kurio nieks nepakrutįs ir nepargalės, kaip pati tiesa, teip jis nepakrutinimas ir nepargaliamas; mokslas isz visų pusių užbengtas, kurio nevienas apsakinėtojas, pagaliaus nė daugiaus aniolas negali permainyti, padidinti arba sumažinti; mokslas vienkart ir status ir augszcziausis, kurs vienas žmonėms tikrai reikalingas, kuriame visų iszganymas ir be kurio nieks negali apturėti iszganymo; mokslas ant galo, visų sudrantamas: Jezus Kristus nukryžiavotas—tai trumpas ir aiszkus to mokslo iszguldymas „mes apsakome Kristų nukryžiavotą“ (1 kor. 13). Tokia yra apsakinėjimo medžiaga, toksai sakytinasis daiktas! Todėl ką tiktai sako Dievo žodžio kalbėtojas, teip jam reikia sakyti, idant tas iszganingas Evangelijos mokslas, ta aiszki ir nepakrutinima tiesa gilei įeitu į protą ir szirdį.

Toliaus bus.

Raszybos dalykai. Pratarme.

Pažvelgus į musų literaturą ir laikraszczius, matome kaip ant delnos, jog kiekvienas isz jų ivairiuoja savo keistą raszybą, noris po teisybei dar neturime tikrai paspenstos raszybos, vienog laikas jau butu susiprasti, o susipratus taikinties pagal savo iszgalės prie kits kito ir nesunkinti žmonėms skaitymą, nes musų žmonės ir teip dar toli grażu nėra įgudė į skaitymą, o kas bus, jei mes dar juos sunkinsime ir trugdisime, vartodami be jokio pamato atkalą ir atkaklę raszybą, juk laikraszczių rėdytojems butu ne proszalį apsipažinti nors apskritai su kun. K. Jaunio arba Dr. Kurszaiczio raszyba, bet nekurie rėdytojai staczei sakant, tarsi pasitycziodami atbulai daro, įvesdami į savo rasztus keistą raszybą, dėltogi asz norėdamas patarnauti savo brolems, paduosiu trumpai keletą taisyklių pagal jau gerai žinomąją Kurszaiczio ir K. Jaunio raszybą, kad raszejei ant tolesnei vengtu ir apsigerbtu nuo tų jeibių, kurias szendieną randame ir kurios daro didelę painiją ir keblumą klestėjimui iszsivistanczios musų literaturos.

Lietuviszkos kalbos tarmes ‚dialecti‘.

Apskritai sakant, lietuviszkai kalbanczių yra szendieną be mažo ko du milijonu. Jie gyvena didelemę žemės keturkampyje tarp Liepojaus, Dinaburgo, Grodnos ir Labyndos (Labiau); bet tikrai sakant, to keturkampio ribos nenueina nė lyg vieną isz primintųjų miestų.

Nors visi Lietuvei kalba lietuviszkai, vienok neteippat žodžius isztaria: vieni vienaip, kiti kitaip. Todėl ir sakome, jog Lietuvių kalba iszsikaidė į tarmes ir patarmes (dialecti species). Lietuviszka kalba visupirmu skirias į dvi dideli tarmi: viena yra augsztaiczių arba žmonių įkalniaus gyvenanczіųjų. Tarmėms atskirti yra geros dvi sąjąmi (syllabae): t j a, t j a i ir balsė (vocale) ė. Augsztauczeis vadiname Lietuvius, kurie t j a, t j a i isztaria kaip c z e, c z e i kartais c z i a, c z i a i ir ė kaip gryną angsztą ė (lygią vokiszkma e žodžių (see), arba prancuziszkam ė fermė); Žemaiczeis vadiname Lietuvius, kurie į t j ą, t j a i sąjąmų vietą deda t e, t e i, o balsę ė isztarę kaip dvibalsę i ė. Todėl isz senoviszkų žodžių: p l a t j a m, p l a t j a m s, j a n t j a i, j a n t j a i s irk. Augsztaiczei padarė savo žodžius: p l a c z e m s, j a n c z e m s, j a c z e i, j a u c z e i s arba p l a c z i a m, j a u c z i a m s, j a u c z i a i, j a u c z i a i s, Žemaiczei padarė: p l a t e m, j a u t e m s, j a u t e i (arba j a u t ė), j a u t e i s (arba jautės); Senoviszkus žodžius: s ė k l a, s ė t i, d ė t i, Žemaiczia isztaria s i e k l a, s i e t i, d i e t i su dvibalsę i ė. Yra ir daugiaus atskyrimo ženklų: teip Augsztaiczei sąjamos d j a, d j a i isztaria kaip d z ė, d z e i (arba d ž i a, d ž i a i; Žemaiczei—kaip d e, d e i (arba dė): pav. Senoviszkos m e d j a m s, m e d j a i, pirmiejie isztaria m e d ž e m s, m e d ž e i (arba m e d ž i a m s, m e d ž i a i), antrieji sako: m e d e m s, m e d e i (arba medė); teippat ir o Augsztaiczei isztaria visutankiausei kaip gryną o, Žemaiczei kaip dvibalsę u o, pav. Augsz. b r o l i s; Žem. b r u o l i s; bet mums užtenka žinoti keletą tokių atskyrimo ženklų. Augztaiczei gyvena rytų szalyse augszcziaus apraszytojo keturkampio, Žemaiczei į vakarus; riba terp Augsztaiczių ir Žemaiczių prasideda nuo Kurszo sienos, pavardžiui sakant, nuo Vegerių miestelio ir eina per Kruopius, pro Sziaulių szalį staczei ant Raseinių; isz ten pasisuka į vakarus ant Tauragės linkan, lig Nemuno upės, tolesnei Panemuneis lig Baltijos jurių; nuo tos rybos į rytus visi kalba augsztaitiszkai, į vakarus žemaitiszkai.

Kaip Augsztaiczei teip ir Žemaiczei vieni yra r y t i e c z e i arba saulėtekinei, kiti v a k a r i e c z e i saulėlydinei.

Augsztaiczų tarmėms atskirti geros yra dvibalsės a m, a n, e m, e n priesz santaras (consonantes); rytieczei jas isztaria kaip u m, u n, i m, i n, vakarieczei grynai kaip a m, a n, e m, e n; pavyzdei: rytieczei sako: s u m t i s, d u n g u s, p i m p ė, ž i n k l a; vakarieczei: s a m t i s, d a n g u s, p e m p ė, ž e n k l a s. Žemaiczių tarmėms atskrirti dvibalsės i e, u o; saulėtekinei jas iszaria kaip vientisas ilgas balsės y, u o; saulėlydinei kaip tikras dviabalses e i, o u; pavyzdžei: d i e n a, d u o n a, p i e m u o, kurios saulėtekinei Žemaiczei isztaria kaip d y n a, d u n a, p y m u; saulėlydinei — kaip d e i n a, d o u n a, p e i m o u. Tuos smulkesniuosius tarmių atskyrius vadiname patarmėmis (dialechti species).

Augsztaiczių ir Žemaiczių tarmės tnri po dvi patarmi. Patarmės skaidos į sznekas (dialecti varietas, govor, gwara); teip saulėlydinių Žemaiczių patarmė dalijas į tris sznekas pagal isztarimo tarmių t j ir d j priesz a n, u irk. atksirus a ir a i: vieni sako m a t j a u, v e d j a u (aplink Darbėnus), kiti m a t s j a u, v e d z j a u (aplink Vevirženus), dar kiti m a t s z j a u (macziau), v e d ž i a u, (aplink Rietavą, Telszius), nors visi tie sako p e i m o u.

Bet mes negalime perkratinėti visų sznekų.

Artimieji Lietuvių giminaiczei yra Latvei ir Senprusei. Jau du szimtų metų praslinko, kaip Senprusius Vokieczei perdirbo į vokieczius, bet Latvei ir szedieną tebera gyvi ir sveiki; jie gyvena abėpus Dauguvos upės, Senprusei gyveno terp Karaliauczіaus ir Vystulos (Vyslos) upės. Latvei permaino k ir g priesz angsztases į c n dz: žodžių k i r v i s, g e n y s, k e p t i, g e r t i, vietoje sako c i r v i s, d z e m i s c e p t i, d z e s t i; tj, dj perdirba į s z ir ž: par. kur mes sakom briedžio, jie sako b r i e ž a; neapkęczia a n, e n priesz santaras, todėl žodžius ranka, penki permaino į r u o k a, p i e c j.

Senprusų kalba budo labai senoviszka: jie nepermainydavo nė t j, d j kaip pasirodo isz senprusiszko žodžio medione (liet. medžionė); teip pat ir žodžių iszveizdas tebeturėjo tikrai senoviszkas, ką matome sulyginę senprusiszkus žodžius k a s u m, s t e s m u su lietuviszkais: k a m, s z i t a m. Kaip visos lietuviszkos tarmės, patarmės ir sznekos be jokio abejojimo gimė isz vienos kalbos, teip lygei Lietuvių, Senprusių ir Latvių kalba senų senovės gimė isz vienos kalbos, kuria vadiname b a l t i s z k ą p r a k a l b ą; paveikslui gal buti geras žodis baltiszkosios prakalbės t a d a s pater, isz kurio atsirado lietuviszkas žodis tėvas pater, latviszkai t e v s, senprusiszkai tavs, kurio kitosę pasaulės kalbosę nėrusi.

Baltiszkoje prokalbė, Senprusiszkos, Latvisukos ir Lietuviszkos kalbos motyna, yra viena isz arijo — europiszkųjų kalbų. Arijo-europizka kalba giminė tur asztuonis sanarius: Indėnų, Persų, Graikų, Romėuų, Keltų, Vokieczių, Slavenų ir Lietuvių draugę su Senprusių ir Latviu kalbą yra tikrosios seserįs. Szleikeriui rodės, kad arijo-europiszkosi prokalbė arba motyna asztuonių arijo-europiszkųjų kalbų, kurią Vokieczei tuszczios garbės jeszkodami, vadina indo-germaniszką, visupirmu paskydo įdvi kalbi: viena buvusi prakalbė arba senmontynė Vokieczių, Slavių ir Lietuvių, antra buvusi senmotynė Indėnų, Persų, Graikų, Romėnų ir keltų kalbos; paskui pirmoji pagimdžiusi dvi kalbi: vokieczių prokalbę ir Slavių su Lietuveis; antroji teip pat iszsidalijusi į dvi kalbi: viena buvusi senmotynė indėnų ir persų kalbos; antrą Graikų, Rsmenų ir Keltų; tolesnei ir tos senmotynės kalbos iszsisklaidžiusios į keletą kalbų; isz Indenų ir Persų senmotynės gimusi dvi kalbi: i n d i s z k a ir p e r s i s z k a isz Graikų, Romenų ir Keltų senmotinės trįs; G r a i k i s z k a, L o t n i s z k a ir K e l t i s z k a; bet Latvių ir Lietuvių senmotynė kalba tebebuvusi neperskirta ir daug paskiaus ir ji iszsidalijusi į dvi kalbi: S l a v i s z k ą ir L i e t u v i s z k ą; todėlgi tiedvi kalbi esanti dvynaiti.

Toliaus bus.

Draugyszcziu Reikalai.

Pirma Liet. D-tė paskolinimo ir budavojimo po vardu Keistutio No. 1 užsidėjo 26 d· Rugpj. '97m. ir laiko savo susirinkimus kas Ketvergas pusiau asztunta ad. vakare Hallėję L. Ažuko po No. 3301 Amburn ave Akcių tur parduodu už $494, pinigų tur pažiczytų ant procentų $5105. Bankoje randasi padėtų pinigų $705. Rankose kasieriaus yra pinigų $340,60 c. 23 Vasario '99 m. prasidės IV seria ir kas nori prie szitos naudingos D-tės prigulėti tegul ateina ant susirinkimo po No. 3301 Amburn ave, gal dabar pristoti pagal savo noro ar į pirmą, antrą ar treczią serią. Dėl dasižinojimo gesesnių instatų D-tės tegul atsiszaukia ar asabiszkai arba per laiszka pas sekretorių, o bus iszaiszkinta. Visus lietuvius D-tė užpraszo prisiraszyti neskiriant amžiaus ir lities.

Gali prigulėti į D-tę ir isz tolimų miestų prisiusdami per registravotas gromatas pinigus ant vardo sekretoriaus. Administracia visa yra po bandsu. Prezidentas.

Prezidentas	J. Gurinckas 3305 Amburn ave bons.	1000
V. Prezidentas	B. Kilevicze 3314 Amburn ave be bonso	
Sekretorius	K. Pocius 3301 Amburn ave	2000
Kasierius	L. Ažukas 3301 Amburn ave „	5000
Natarius	J. V. Zakarevicze 674 W. 17 street „	5000
Direktorius	F. Palionis 3305 Amburn ave „	5000
	F. Pupauckas 3252 S. Morgan str. „	5000
	A. Žekas 826 W. 32 Place „	5000
	J. Pulijanskas 931 W. 33 street „	500
	J. Ridikevicze 3253 Illinois ave „	500
	J. Petkus „	508
	P. Burneika 3244 S. Morgan str. „	500
	J. Szpokevicze be bonso	

Nedėlioj, 8 d. Sausio 1899 m. Sz. Jurgio parapijos salėje, laikysi savo susirinkimus sekanczios Draugystės:

Dr-tė Szvento Kazimierio Karalaiczio; metinį.

Draugyste Szvento Mateuszo.

MASS-MITINGAS.

15 d. Sauslo 1899 m. Sz. Jurgio parapijos salėje, 12 val. vidurdienio atsibus didelis mitingas visų moterų ir panų, lietuvaiczių, apsigyvenusių iszsiskirszcziusių po visą platų Chicagos miestą. Mieriumi susirinkimo yra sutverti didelę draugystę moteriszkos lyties, vardu „Meilės artymo“ dėl pasikėlimo medegiszko ir apsiszvietimo.

Szirdingai užpraszo Komitetas.

PASARGA: Jeigu pagada tą dieną nebutu, tai mitingas bus atidėtas ant 22 dienos Sausio 1899m.

Reikale Jono Baublio, kurio sudas prasidės Panedėlije, 9-tą dieną Sausio mėnesio 1899 m., szirdingai užpraszome visus žmonės susirinkti pas J. Koszleika po N. 4533 S. Paulina st. Town of Lake ant 3-czios adynos po pietų nedėlioje, 8 dieną Sausio, teiksitesi brolei atsilankyti dėl dasižinojimo ant ko surinkti pinigai yra apversti, o labiausei yra užpraszomi visi komitetai.

Žemiaus paduodame kiek ir kur yra sukalektavotų pinigų ir kas juos sukalektavojo.

Leo. Vaitkeviczia	$23,20 c.
Nuo Tow Lak'o	$186,50 c.
Kazimieras Szimkus } Canal	26,55 c.
M. Kosnauskis } Canal	

Isz Spring Valley, Ill.

Szv· Ant. Draugystė	$10
Ladd'es, Ill.	$10
Spring Valley, Ill	$26,80 c.
South Chicagos	$8,70 c.

Suk. St. Marcinkeviczia

Wostville, Ill	$31,15 c.

Suk. St. Marcinkeviczia ir J. Kaszleika.

Grape Creek	$3,75 c.

Suk. Kalisauskis

Bridgeport'o	$20,

Suk. Ežerskis ir Bagdziunas.

Baublio pusbrolis dėvė	$50
Viso labo	$395,95 c.

Lietuviszka Aptieka

J. LESZCZYNSKIO,

3315 S. Morgan St., CHICAGO.

Paduodu dėl žinios visiems Lietuviams, jog užlaikau agenturą szifkorczių nuo geriausių kompanijų, teip-gi siunczіu pinigus į visas dalis svieto.

Mano Aptiekoje randasi visi gydyklai (liekarstos) amerikoniszki ir Europeiszki, tikros patentavos medicinos, visoki guminei aparatai ir tt. Visokios ligos yra pasekmingai iszgydomos, Ant aptiekos gyvena Dr. V. Statkevyczius, antlanko ligonius ant kiekvieno paszaukimo, kaip diena teip ir nakti. Teipgi atsilanko mano aptiekoje Dr. Pana M. Doviatt, garsi Chicagos daktarka. Par telefoną gali kiekviename laike pareikalauti daktarą kokį tikt norit į namus ligonio.

Atsiszaukusiems per laiszkus ir apraszantiems savo ligas, duodu rodas ir prisiunczіu gydyklas. Raszant ir norint gauti atsakymo reikia įdėti markę už du ceuntu, kitaip negaus atsakymo.

Telefonas, Yards 709.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

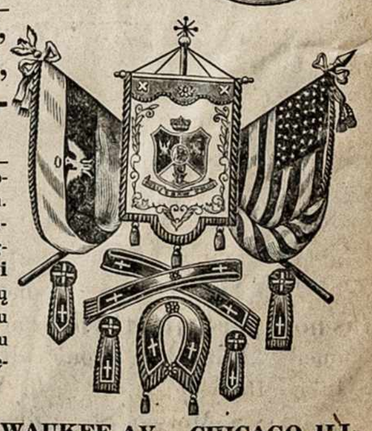

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiąu ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.